

Metódy výuky urbanizmu a priestorového plánovania v Nemecku

Inšpirácia pre Slovensko pred vstupom do Európskej únie

Martin Diky

Úvod

Ako študent 6.ročníka Fakulty architektúry na Katedre krajinnej a parkovej architektúry som dostať tu možnosť absolvovať vo forme výmenného programu SOKRATES ERASMUS jeden letný semester na Technickej univerzite v Drážďanoch, konkrétnie na Inštitúte pre krajinnú architektúru, z ktorého by vám chcel poskytnúť pár postrehov.

Školský systém v Nemecku všeobecne

Na začiatok si pre zaujímavosť a pre obraz priblížme školský systém v Spolkovej republike Nemecko (ďalej už len SRN) s jeho špecifíkami odlijujúcimi sa od nášho. Hovoríme preto o špecifíkach a nie rozdieloch, pretože rozdiel medzi nimi nie je žiadny, lebo cieľom každého z nich je vychovať inteligentnú a schopnú populáciu. Na vytvoreniu si obrazu slúži fólia č.1 s tabuľkovými grafmi znázorňujúcimi prehľadne celý priebeh obidvoch systémov. Nemecký systém sa vyznačuje skorším vstupom školáka do sekundárneho stupňa štúdia s odbornými školami a gymnáziami ako u nás. Znamená, že po štvorročnej dochádzke na základnú školu má na výber či sa rozhodne pre niektorú z viacerých druhov škôl s určitým stupňom odborného zamerania, alebo na gymnáziu pokračuje všeobecným štúdiom. Je to určite kladný moment, keď má školák možnosť postúpiť už v skoršom veku do nového stupňa s určitou mierou špecializácie, čo pozitívne podnieti jeho eventuálne predpoklady a talent. Pričom na presné zorientovanie slúžia prvé dva preskúšavacie a orientačné. Po úspešnom absolvovaní tohto sekundárneho stupňa štúdia je možné, ale len s maturitným osvedčením, pristúpiť k štúdiu na vysokej škole.

Technická univerzita Drážďany – Fakulta architektúry

Fakulta architektúry technickej univerzity v Drážďanoch je zložená ako celok z jednotlivých samostatných inštitútov, kde pri niektorých z nich dochádza k ešte diferencovaniu do odborov.

Fakulta architektúry (zoznam inštitútov a ich odborov):

1. Inštitút pre dejiny stavieb, teóriu architektúry a pamiatkovú starostlivosť

2. Inštitút pre základy tvorby a predstavivosti

3. Inštitút pre náuku a navrhovanie budov :

- Učebný odbor pre základy navrhovania
- Učebný odbor pre tvorbu interiéru.
- Učebný odbor pre obytné budovy
- Učebný odbor pre verejné budovy
- Učebný odbor pre priemyselné stavby
- Učebný odbor pre osídlovanie a vidiecke stavby.

4. Inštitút pre stavbu miest a regionálne plánovanie

5. Inštitút pre navrhovanie nosných konštrukcií

6. Inštitút pre konštrukciu výškových budov a ich návrh

7. Inštitút pre konštrukciu výškových budov a ich údržbu

8. Inštitút pre stavebnú klimatiku

9. Inštitút pre stavebnú ekonómiu a počítačom podporované navrhovanie

10. Inštitút pre krajinnú architektúru:

- Učebný odbor pre plánovanie voľných plôch
- Učebný odbor pre plánovanie krajiny
- Učebný odbor – konštrukčný detail v krajině
- Učebný odbor pre náuku o rastlinách
- Dejiny krajinnej architektúry

Zameranie, ktoré sa študuje u nás doma, to znamená krajinná a parková architektúra, sa na fakulte architektúry v Drážďanoch študuje ako úplne samostatný smer. To znamená, že od samého začiatku sa eventuálny uchádzač rozhodne, či bude študovať zameranie Architektúra budov a miest,

alebo zameranie Krajinná, parková a záhradná architektúra, pretože toto sú dva základné smery, ktoré fakulta architektúry v Drážďanoch študovať umožňuje. Každý smer má samozrejme potom aj svoje vlastné špecializácie. Dĺžka štúdia, ktorá je samozrejme len odporúčaná, trvá o rok menej ako na našej fakulte, to znamená päť rokov a predpokladom pre prijatie na fakultu je len zloženie testu spôsobilosti na rozdiel od náročných talentových skúšok praktikovaných na našej fakulte. Intenzita štúdia je oproti našej fakulte vyššia. To znamená, že medzi semestrmi oficiálne neexistuje prestávka, k čomu je aj tak prispôsobená výuka a skúškové obdobie, čo nie je hodnotené pozitívne ani zo strany domácich študentov. Prerušenie štúdia je niešením, ktoré je tak či tak vynútené povinnosťou absolvovať povinnú prax v dĺžke jedného semestra v architektonickom ateliéri študijného zamerania. To znamená, že štúdium je vlastne šestročné, ale s tým, že študent má absolvovanú nejakú prax a má možnosť a čas vystretnúť ako študent na zahraničný študijný pobyt v dĺžke toho jedného voľného semestra. Štruktúra štúdia je rozdelená na základné štúdium končiace diplomovou predskúškou a trvajúceho štyri semestre (u nás prvý stupeň) a hlavné štúdium, končiace diplomovou skúškou a diplomovou prácou. Prvý stupeň štúdia je charakteristický najmä svojou všeobecnosťou, zložený zväčša z predmetov poskytujúcich základné informácie a poznatky, dôležité ako podklad pre štúdium na druhom stupni (botanika, náuka o pôde, geológia, náuka o farbe, deskriptívna geometria, stavebné dejiny, úvod do náuky rastlín, všeobecná ekológia). 2. stupeň už viac využíva a prehľbuje poznatky z prvého stupňa a viac sa sústredí už na samotnú tvorbu formou semestrálnych projektov a prehľbovacích seminárov doplnený ešte špecializovanými predmetmi (Detail v konštrukciách, Záhradná pamiatková starostlivosť). V každom semestri 2. stupňa je teda postupne zaradený jeden projekt zo špecializovaného odboru vyučovaného na fakulte.

Takoto skladbou predmetov je evidentný zámer vychovať výborného a špecializovaného architekta zaoberajúceho sa tvorbou len v krajinnom, parkovom alebo záhradnom prostredí, a je aj evidentná absencia takých konštrukčno-technických predmetov ako fyzika, statika. Tento vyhľadený prístup k zameraniu z hľadiska špecializácie je určité výborný, ale hostujúcemu študentovi to môže priniesť i mierne komplikácie, napríklad na absolvovanom cvičení s titulom Pflanzenverwendung – Náuka o rastlinách. Tento predmet sa, podobne ako u nás predmet Náuka o rastlinách zaoberal poznaním rastlín, ich zákonitostí spojených s výsadbou. Výuka sa začína pásmom prednášok, ktoré uviedli študenta do problematiky. Tie neskôr začali v určitých časových intervaloch striedať cvičenia venujúce sa aplikovaniu získaných poznatkov v konkrétnom návrhu. Čo bolo zaujímavé, že sa kládol obrovský dôraz na samotnú analýzu prostredia v ktorom bude záhon navrhnutý. Prebehli také analýzy ako slnečné zatienenie budovami, analýza dažďového tieňa, veterná analýza, analýza podnebenného pásma, výškového uloženia lokality v závislosti od nadmorskej výšky atď. na základe princípov osvojených práve zo základných predmetov z prvého stupňa štúdia. Na základe toho pokračoval potom samotný návrh korigovaný už len formou individuálnych konzultácií. Toto cvičenie zahŕňalo v sebe množstvo fragmentov (prednášky, cvičenia, individuálne konzultácie), tie však boli radené za sebou v logickom a dobrom časovom sledu a odstupe, prelínané ešte exkurziami, čím sa predmet nemíhal svojmu účinku. Čo však bolo prekvapujúce, a v prípade zahraničného študenta mohlo mať za následok mierne problémy, bola dĺžka obdobia potrebného na klasifikovanie prác, ktorá sa pri semestrálnom projekte vyšplhala až na pol roka, to znamená, že študent bol oboznámený s výsledkom a ohodnotením až napríklad v strede ďalšieho semestra. Kedže v mojom prípade sa nedalo čakať (protože som to potreboval doložiť pre naše študijné oddelenie), aby som mohol pokračovať ďalej v štúdiu na našej fakulte, bolo mi ako výnimke vyhovené.

Segregácia tohto zamerania ako samostatného študijného smeru prináša so sebou aj negatívum v tej forme, že absolvent tejto fakulty má podľa mojich postrehov kvalifikáciu zaoberať sa čisto len tvorbou spojenou s jeho zameraním. A aj keď v Nemecku sú služby takýchto druhov architektov brané oveľa väznejšie ako v našich pomeroch, majú problém s uplatnením, a variantne sa nemôžu venovať tvorbe aj v oblasti budov. Čo v prípade nášho absolventa neplatí, pretože ten má špecializáciu, ale celkovo mu absolvované štúdium a kvalifikácia umožňuje venovať sa v podstate všetkému druhu navrhovania.

V každom prípade hodnotím každý študijný zahraničný pobyt a aj pobyt na takomto druhu fakulty ako výbornú skúsenosť a zaradil by som ju ako za povinnosť do štúdia každého študujúceho na rozšírenie uhla pohľadu. Aj keď napríklad nemusí priniesť plné uspokojenie zo štúdia pri inej koncepcii štúdia na hostujúcej univerzite (v tomto prípade Krajinná architektúra v Drážďanoch s jej úzkou špecializáciou). Zdokonalenie sa v jazyku alebo vytvorenie vlastnej samostatnosti a disciplíny osobnosti sú pozitíva, ktoré sú prínosom .